

sem! Evo izpričevalo usposobljenosti! Rešen sem skrbi!

Mnogo se razpravlja o »okostenelem učiteljsku« z vsemi izpiti, ki se ga drže, mnogo se misli in piše o reformah učiteljske izobrazbe, mnogo se je že sestalilo resolucij v tem smislu, toda nad vsem tem zveni refren naše komode dobe. »Mi pa ostanemo kakor smo bili!«

Jaz pravim: Usposobljenostni izpit v današnji obliki ni nič drugega kakor ponovitev snovi učiteljskega izpraševalno komisijo. Treba je n. pr. znati, v katero glagolsko vrsto spada glagol »misliti«, pri kateri toplotni stopnji se živo srebro strdi (ne smeš reči »pri — 40° C, profesor ima drugo knjigo v tej se živo srebro strdi že pri 39° Celzija), izračunati moraš V 2 pri lepopisu moraš vedeti, katera poimenovanja elementov kakšne črke so profesorju bolj všeč. (Dobro je, ako se o takem in enakem informiraš prej pri učiteljskih klubih). Torej kratkoma: Treba je mnogo ponavljati, treba se piliti. Ako si bil pri vojakih, v vojni, v ujetništvu, te imajo že za izkušenega moža. Nastavljen si na deželi, oddahneš si od prestanih naporov. Imaš svoj razred — kopico dece, ki se ji ves posvetiš. Tudi društvo ustanoviš, prirejaš predavanja, vodiš pevski zbor. Iz teh prijetnih skrbi te zdramiš tovariš, ki prihaja od usposobljenostnega izpita: Ti, uči se in ponavljaj! In nadaljuje: Veš, eden, ki je bil pred menoj, je rekel, da ima zvonček pet prašnikov... Tovariš se veseli, da je zlezel, a ti glej, da se pripraviš temeljito. No, če bi ti bilo treba samo malo ponoviti — toda od mature je minilo sedem let. Ti si med tem časom prehodil Evropo in Azijo in nisi nič mislil, kakšno formulo ima na pr. solitna kislina. Pusti vse, vzemi knjigo in uči se od kraja!

Poleg vsega tega vsebuje usposobljenostni izpit tudi nastop v enem razredu katerekoli osnovne šole. Dobiš temo. Ako misliš, da je sam ne izpelješ, greš h kolegu. Ta ti pomaga sestaviti nastop, ki ga napišeš in — če se ti ne zdi preneumno — naučiš se na pamet. Toda pazi! Profesor N. N. zahteva tako in tako.

Učitelj, hoteč izpolniti vse pogoje takega usposobljenostnega izpita, se mi zdi kakor študentek, ki se mu tresejo hlačice pred strogim profesorjem. Kaj pomaga govoriti o vzgoji osebnosti in značaja v osnovni šoli, ko pa obojega po višjih ukrepih niti učitelj sam ne more imeti.

Moje prepričanje je: Iz formul ne bodo zrastle voditelji naroda!

Usposobljenostni izpit je v zvezi z vprašanjem o reformi izobrazbe učiteljskega naraščaja. Ali in v kakšni obliki bo obstojal ta izpit še zanaprej, je stvar bodočih anket — eno pa stoji: Usposobljenostni izpiti, kakor se vršijo sedaj, niso nikaki usposobljenostni izpiti. Ali je učitelj usposobljen ali ne, ne more dognati na tak naiven način še tako učena izpraševalna komisija. Usposobljenosti ne potrjuje hiter in točen odgovor, recimo iz kemije, niti je ne zanika, ako je bil odgovor nezadosten. — Veliko bolj spada ocenjevanje o usposobljenosti v področje šolskega nadzornika, ki vidi učitelja pri njegovem delu v šoli in izven šole in misli, da bi zadostovala dobra kvalifikacija, ki jo prejme učitelj po dveh letih službovanja popolnoma in ne bilo bi treba formalizirati z usposobljenostnim izpitom. Ali ni smešno in obenem žalostno, da izpraševalna komisija včasih zametuje ocenjevalno delo nadzornikovo. Zgodil so se slučajji, da so bili učitelji z dobro kvalifikacijo pri usposobljenostnem izpitu reprobirani. Poleg gmotnih neprilic še moralno plačilo v obliki take nezaupnice. Človeka mine veselje.

Ni čudno, ako učitelj z znanim Cankarjevim junakom izprašuje: »Ali sem ali nisem?« Jaz bi odgovoril na to vprašanje: Če sem, bom pač z nasmehom nadaljeval svojo pot mimo vsega takega in enakega, kar sem poprej opisal in me ovira pri mojem stremljenju ter bom v sebi nosil zavest, da ravnam prav. Tudi drugim bom pokazal svoje prepričanje. Če nisem, bom pač »uvaževal praktične razmere« in uslužno kimal z glavo, kadar bo potreba.

Pavle Somrak.

Vestnik meščanskih šol.

RAZSTAVA NA DEŠKI MEŠČANSKI ŠOLI V MARIBORU.

(Dalje.)

V naslednjih delih si videl, kako izpopolnjuje in pojasnjuje risanje druge predmete. Preprosta ščica pojasnjuje mnogokrat boljše, kakor dolgovrstno popisovanje. Na drugi strani se lahko vsakdo prepriča s pomočjo risbe ali učenec snov zadostno in pravilno pojmuje. Je pa tudi izvrstno mnemotehnično sredstvo;

kar si se naučil, pozneje narisal, tega ne pozabiš kmalu.

Razstavljena je bila cela vrsta domačih in šolskih zvezkov iz prirodoznanstva, prirodoznanstva in zemljepisja. Povsod si videl, kako spretno se uporablja risanje — kot jezik. Ako si pregledal le par zvezkov, si videl, kako si vsakdo pomaga. Slabši risarji so si pomagali s preprostimi ščicami, med tem, ko so bile slike boljše dovršene, da nisi vedel, ali so risane ali tiskane. Posebno zanimanje so vzbujali zvezki iz zemljepisja, nekateri so bili podobni samim atlantom, kakor tudi zemljepisne karte, izvršene v dveh in več barvah. Zanimive so bile dalje domače naloge iz fizike. Razstavljene so bile tudi domače in šolske spisovne in računске naloge.

Najlepši oddelek so bila, brez dvoma, deška ročna dela. Mnogo se piše in govori o teh pri nas, posebno odkar so vpeljani na naših osnovnih in meščanskih šolah. Mislim pa, da ga ni zavoda, kjer bi se delalo toliko praktično, kakor na tej šoli. Največ zaslug ima g. ravnatelj Humek, ki je strokovnjak na tem polju. Delal je sam po več mesecev o počitnicah pri raznih mojstrih: knjigovezu, mizarju, strugarju itd., da se je sam priučil praktičnemu delu, zato so vsa dela lepo in solidno izdelana in uporabljiva, ne pa kakor sem videl na neki drugi šoli, kjer so bili izdelki le igračke.

Ciril Hočevar.

(Dalje prihodnjik.)

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Kmetijsko - nadaljevalni tečaji in mladinski klubi po deželi. Kmetijska mladina je pri nas za svoj stanovski napredek zaradi tega tako malo zavzeta, ker jo k temu nihče ne navaža in ne vnema. Ali ni škoda, da je toliko naše mladine v starosti od 14. leta naprej prepuščene sama sebi? Ako bi se jo vsaj tako daleč privedlo, da bi se začela zanimati za strokovno berilo, da bi spoznavala našega »Kmetovalca« in ga začela z zanimanjem čitati! Že to bi bilo veliko vredno! Danes se pa naša mladina ne zmeni ne za strokovno čtivo, ne za kmetijski pouk, ki se prireja po deželi. To so žalostni pojavi, ki jih opazujemo povsod in katerim bi se lahko odpomaglo. Koliko koristne pobude bi v tem pogledu lahko izšlo od ljudskega učitelja, četudi ni mojster-strokovnjak! Koliko hvaležnega udejstvovanja ga tukaj čaka! Saj se da za stanovsko vzgojo kmetijskega naraščaja mnogo storiti tudi brez posebne kmetijsko-strokovne izobrazbe učitelja. Saj ni res, da bi moral biti učitelj na tem polju popolnovečak. Kaj takega je sploh težko zahtevati! In navsezadnje gre v tem slučaju predvsem in bolj za stanovsko vzgojo kakor pa za strokovni pouk, ki ga ljudski učitelj sploh težko podaja. Če manjka učitelju kmetijsko-strokovnih sposobnosti, naj si pomaga s splošno izobraževalnim in prirodoznanskim delom in poukom, ki je danes kmetovalcu ravno tako potreben. Naj dela, kar more in kar se od njega lahko pričakuje! Za vpeljavo kmetijsko-nadaljevalnih tečajev zadostuje izobrazba, ki jo dobi učitelj na tistih kmetijskih tečajih, ki se prirejajo za učitelje na kmetijskih šolah. Seveda je treba, da se je učitelj že prej zanimal in prej bavil s kmetijstvom oziroma s šolskim vrtnarstvom, in da je prišel tudi s pravim namenom v tečaj. Do danes je absolviralo kmetijske tečaje že do 150 učiteljev. Pri tolikem številu bi bilo lahko tudi pri nas nekoliko več dela in uspeha! Manjka pa drugih pogojev. Žal, da so ti uspehi tako redki (n. pr. tečaja v Orlovski in Št. Gotardu). Kjer ni mogoče prodreti s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji, tam naj se skušajo snovati saj mladinski kmetijski klubi, s katerimi se da v vzgojnem oziru veliko dobrega doseči. Treba le nekoliko več idealizma in zanimanja na strani poklicanih činiteljev. V krajih, kjer delujejo okrajni ekonomski, bi ti lahko pomagali pri kmetijsko-nadaljevalnih tečajih kakor tudi pri kmetijsko-strokovnih organizacijah. Treba le, da se lotimo dela!

Vizor.

—t Program in uredba državne kmetijske šole na Grmu v Novem mestu. Samozaložba. Ravnatelj B. Skalicky, kmet. svetnik. Ob priliki proslave 50letnice državne kmetijske šole na Grmu je izšla navedena brošura, ki je prav informativna in zanimiva za vsakega inteligenta. V početku je opisan zgodovinski razvoj šole, v naslednjih poglavjih pa daje pojasnila v sledečih točkah: Namen in uredba šole; teoretični pouk v letni šoli; zbirski šoli; gospodje praktikanti in vajenci;

kmet. tečaji; poučni izleti; šolsko leto in sprejemni pogoji. Gotovo bo knjižica zanimala tudi učiteljstvo.

—t Sadna razstava v Novem mestu. Podružnica Novo mesto sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo priredi v prostorih državne kmetijske šole na Grmu dne 29. in 30. t. m. ter 1. oktobra razstavo sadja. Vabijo se 1. vsi sadjarji, da pošljejo do 25. t. m. vzorce sadja z navedbo množine, ki jo imajo na prodaj in 2. vsi sadni trgovci in drugi interesi, da si razstavo ogledajo in se prepričajo, kje in kako sadje se na Dolenjskem goji in kje se zamore kupiti. Razstava se odpre v soboto, dne 29. t. m. ob 10. uri dopoldne. Razstava je združena s predavanji za praktične sadjarje, in sicer predavajo: V nedeljo, dne 30. t. m. ob 10. uri dopoldne strokovni suplent A. Lap: Katere vrste sadja nam je na Dolenjskem gojiti. Ob 2. popoldne: Okrajni ekonom Franjo Kačol: Kako izboljšamo naše sadjarstvo. V ponedeljek, dne 1. oktobra ob 11. uri dopoldne: Ravnatelj Skalicky: Kako naj organiziramo sadno kupčijo. Vsi interesi se vabijo k obilni udeležbi.

Splošne vesti.

— Odlikovanje zaslužnega moža. Za svoje obilne zasluge kot šolnik in mladinski pisatelj je bil odlikovan z redom sv. Save g. Ljudevit Černež, okrajni šolski nadzornik v Celju. Izročitev reda se je izvršila povodom zborovanja celjskega učiteljskega društva dne 20. t. m. V krasno okrašeni dvorani mestne osnovne šole se je zbralo učiteljstvo celjskega okraja polnoštevilno. Prihiti pa so tudi tovariši od sosednjih učiteljskih društev, da prisostvujejo odlikovanju priljubljene nadzornika. Društveni predsednik nadučitelj Sivka je v kratkih besedah poudaril pomen dneva, ko prejme odlikovanje z najvišjega mesta mož, izkušen šolnik, priznan mladinski pisatelj in najboljši tovariš. Nato omenja vladni svetnik dr. Žužek vrline g. nadzornika in mu izroči odlikovanje, za katero se je odlikovani ginjeno zahvalil. S himno »Bože pravde« se je zaključila ta skromna, a prirčna slavnost, ki je pokazala, kako prirčne vezi vladajo med nadzornikom in učiteljskim, kateremu je odlikovanec predvsem tovariš in prijatelj.

— Tovarišem in tovarišicam, ki so se me spomnili ob moji 60letnici, izrekam zahvalo. Zob časa gloda neprestano ob vsem — tu izdatneje, tam mileje — glad in ljubezen pa kretata svet. Danes ima premoč glad, rekte egoizem. Zato je danes »Dolgost življenja še prekratka«, »Kratkost življenja drugim že predolga«. Mučno nesoglasje oblažilo bo srce, glava sama mrzla ne. »Sapientia Jodorum« pravi: »Princeps virtutum misericordia censetur«. Bože, čuvaj našo domovino! S pozdravi vdani Avg. Požegar.

† Prof. Maks Pleteršnik. Slovenski narod je izgubil s Pleteršnikom velezaslužnega znanstvenika, jezikoslovca in pisatelja. Prof. Maks Pleteršnik je bil rojen dne 3. decembra 1840 v Pišecah na Štajerskem. Služboval je v Mariboru, Celju, Gorici, Trstu in v Ljubljani, kjer je stopil leta 1900. v pokoj. Največje zasluge za slovenski jezik in pravopis si je pridobil z izvršitvijo Wolfovega slovensko-nemškega slovarja. Pleteršnikov slovar je eden najpopolnejših, znanstveno najzanesljivejših slovenskih slovarjev, neizogibno potreben leposlovcem, znanstvenikom in vsem praktičnim poklicem, neizčrpna zakladnica ter najkrajša slika bogastva in lepote slovenskega jezika — tako so opravičeno pisali o tem delu te dni slovenski listi. Poleg Slovarja ima pa tudi druge velike književne zasluge za slovenski narod. Pokopali so ga v soboto, 15. t. m. v Pišecah. Slava njegovega spomina! (Ta sestavek je iz zadnje številke po pomoti izostal).

— Zahvala. Društvo v pokojjenega učiteljstva je točno izplačalo vsoto 250 Din kot prispevek k pogrebni stroškom po pokojni materi Fr. Lundrovi, nadučiteljevi vdovi. Imenovanemu društvu se toplo zahvaljujem Fr. Lundrova, učiteljica.

— Ljutomer. Ob koncu šolskega leta se je vršila na naši šoli pomembna slovesnost — slovo upok. tovariša g. I. Robiča, šolskega ravnatelja in gđc. J. Wessnerjeve, ki sta službovala na naši šoli nad 30 let. V bajno okrašeni telovadnici se je zbrala mladina in zastopniki okrajnega šolskega sveta z g. glavarjem Hubadom in šolskim nadzornikom g. Koropcem, dalje zastopniki vseh vselanih občin, učiteljstvo, krajni šolski svet in mnogo občinstva. Govorili so v slovo g. glavar, g. nadzornik, učiteljstvo, župan g.

Babnik, katehet g. Lovrec i. dr. Najbolj ganljivo je bilo slovo učencev (učenk). Krašni šopki so pričali o vdanosti, spoštovanju in hvaležnosti do odhajajočih iz šole. — Drugi dan se je vršila slavnostna v čast šolske slovesnosti za občinstvo. Na sporedu so bile lepe točke, kakor: Premrlava »Pesem mladini«, s klavirjem, dr. Lampe: »Pri zibelci«, E. Adamič: »Da imel bi perutničke«, zatem pa se je proizvajala spevoigra tov. A. Kosija: »Ven na plan v prirodo krasno«, ki ima ljubke in melodijozne speve, večino v narodnem duhu zložene. Pesmi se bodo hitro udomačile. Bila je to lepa slavnost. Odhajajočima tovarišu šolskemu ravnatelju g. Robiču in tovarišici gđc. J. Wessnerjevi še mnogo let v pokoji! Živio!

— Muzikalije kakor: moški in mešani zbori (tiskani in rokopisni), zbirke narodnih pesmi, samospevi, skladbe za violino, klavir in orgle, se prodajo. Posebno pripraven nakup za zborovodje. — Ceno in naslov pove upravništvo. Znamka za odgovor.

— Knjige metodice, znanstvene in leposlovne, važne za mlajše tovariše, ki študirajo za kak izpit, se prodajo. Ceno in naslov pove upravništvo. Znamka za odgovor.

— pl Tečaji za strojeписje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru se začnejo novi tečaji za strojeписje, slovensko in nemško stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Legatovo učilišče je največja strokovna šola za stenotipijo Jugoslavije in je vsled dobrih učnih uspehov na zelo dobrem glasu. Pripadniki učiteljskega stanu uživajo 50% popusta šolnine. Upisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7.

— Službo želi menjati starejša tovarišica na štirirazrednici v lepem trgu blizu avto-postaje in mesta s tako, blizu železniške postaje, predvsem pa s stanovanjem 2 sob in kuhinje v šoli ali blizu nje. Šolske razmere prav ugodne.

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— f Naše prvo potovanje potom F. S. Kmalu po ustanovitvi učit. podr. F. S. v Mariboru smo se začeli baviti z načrtom za počitniško potovanje. Vsakdo je predlagal drugo pot in drug način potovanja, ali končno smo se vendarle zedinili, da pojdemo k Plitvičkim jezerom in nato do morja, cilja naših hrepenenj. In pri tem je tudi ostalo.

Dne 19. julija se nas je sestala šestorica ferijalcev v beli Ljubljani, kjer smo po vseh ferijalnih pravicah zahtevali četrtninske vozne listke. Ali tu smo naleteli napačno. Pri blagajni je bila neka »jako ljubezniva« gospodična, ki je sicer nisem videla, pač pa zato tem bolj slišala. Vpila je nad nami, češ, da ona ničesar ne ve o naših olajšavah, ter kričala celo nad uradnikom, ki ji je skušal stvar raztolmačiti. Čas je potekal, izprevodnik je že klical postaje, vlak je zažvižgal; šele zadnji hip smo po zaslugi našega energičnega tovariša reditelja dobili vendarle vozne listke ter se odpeljali s tolažbo, da nas manj prijazno ne morejo sprejeti niti v Albaniji in je tudi res od Ljubljane naprej šlo vse gladko in brez ovir.

Bele Krajne si žalibog nismo mogli ogledati, ker smo se vozili ponoči. Svitale se je že, ko smo se bližali Karlovcu. Na postajah so vstopale čedne ženske v lepih narodnih nošah iz domačega platna in z gosto nabranimi krili. Vse so bile namenjene v Karlovac, kjer je bil ta dan velik sejem, ki smo si ga ogledali tudi mi. Tu smo videli mnogo pisanega življenja. Smatrali so nas za konjske mešetarje ter nas zaradi tega primerno respektirali. Ali kljub temu se mi mesto ni bogzna kako omililo; nekdo izmed nas je namreč pozabil na sejmu pri vodnjaku, kjer smo se v prisotnosti mnogih krav umivali, svojo uro, kar ne zapusti baš najlepših spominov na kraj.

Iz Karlovca smo se odpeljali preko Ogulina v Rudopolje, odkoder smo se napotili peš k Plitvičkim jezerom. Pot naš je vodila po prijazni in rodovitni dolini mimo Babjega potoka, kjer smo se seznanili z ondodnim prebivalstvom z Ličani. Ličani so krepke postave, zmerni in zadovoljni, se odlikujejo po lepi in polnodoneči govorici ter razpolagajo z bogatim besednim zakladom. Ženske so jako marljive, vedno predejo in pletejo, niti ene nismem videla brez dela. Slovencem so Ličani naklonjeni, Hrvatov ne volijo, ker so separatisti.

(Dalje prth.)